

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dubium I. Quodnam sit obiectum totius Theologiæ formale Quod, siue attributionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

DVBIVM I.

*Quodnam sit obiectum Theologia
totius formale Quod, siue
attributionis.*

S. Thom. 1. p. q. 1. a. 7.

Explicato Theologiæ genere, sequitur vt eius differentiam inquiramus; quæ, vti in cæteris habitibus operatiuis, ex obiecto desumitur. Id verò quia in omni scientia necessariò duplex constituitur, nimirum vt Quod, & vt Quo; seu obiectum vt res, & ratio formalis obiectiua Qua, seu per quam, aut propter quam; cui præterea nonnulli addunt rationem formalem sub qua; i- deo subsequeutibus tribus dubijs sigillatim de singulis ordine agendum est.

Et quod ad obiectum Quod attinet; Notandū primò, obiectum Quod potentia seu habitus alicuius cognoscitiui generatim dici illud, quod per potentiam seu habitum cognoscitur; eiusq; cognitionem terminat. Hoc, respectu humanæ intellectiõnis, saltem eius, quæ in secunda vel tertia operatione intellectus consistit, duplex est; complexum scilicet, & incomplexum, iuxta communem apud Durandum in 3. dist. 24. q. 1. num. 16. & Caietanum in 22. q. 1. a. 2. Illud est ipsa conclusio, seu connexum ex subiecto & prædicato, quod principaliter scitur & cognoscitur, hoc verò est subiectum ipsius conclusionis scitæ, siue ipsa res, de qua est scientia. Quod propterea etiam in scientijs, vt & in fide, vocari solet subiectum, seu absolutè, seu cum addito, prædicationis, siue attributionis, ad distinctionem subiecti inhærentis.

Imò non desunt, qui contendant, hoc propriè non obiectum, sed solummodo subiectum dici: è quibus Durandum q. 5. prologi num. 6. vbi ait: *Illud est subiectum, de quo est scientia, & de quo est aliquid demonstratum in conclusione scitæ, &c. Propter quod magis propriè est subiectum, quam obiectum: non quidem subiectum in quo, sed de quo. Obiectum enim propriè sumptum est illud, quod primò & principaliter cognoscitur.* Eundem sequitur Vasquez hic disp. 10. cap. 1. vbi ait: *optimè notasse Durandum, hoc interesse inter obiectum & subiectum alicuius habitus, quod obiectum, si propriè loquamur, est id, quod primò & principaliter scitur talis est tota conclusio; illa enim tota cognoscitur.* Et infra pro eadem sententia citat Nominales.

Sed hoc discrimen non est constanter receptū à Scholasticis, nec antiquis, nec recentioribus. Si quid è S. Thomas licet in prologo sent. a. 4. eius distinctionis videatur aliquam rationem habuisse, quin etià hæc q. a. 7. constanter subiecti vocula vtatur; tamen superius a. 3. ad 2. materias nò tantum potentiarum, sed etiam habituum vocat obiectū. Et in 2. 2. q. 1. a. 1. Deum vocat obiectum fidei; & ibidem a. 2. dicit obiectū fidei etià esse aliquid incomplexum; scilicet ipsam, inquit, de qua fides habetur. Eodem modo Scotus q. 3. prologi indiscriminatim idem appellat subiectum & obiectum, vt

fatetur etiam Vasquez citat. disp. 10. cap. 1. n. 2.

Item Capreolus q. 4. prolog. art. 1. licet antea eius discriminis mentionem fecerit, idq; etià ipse approbasse visus sit, asserens, subiectum scientiæ propriè loquendo distingui ab obiecto, mox tamè post conclus. 2. addit: *quandoq; vnum poni pro alio: quia etiam subiectum, inquit, est obiectum scientiæ vltimatum.* Et inferius ponit hanc quintam conclusionem: *Deus est subiectum Theologiæ, & formale obiectum, sicut quod cognoscitur per habitum Theologicum primò & per se.* Et addit: *Istam intendit S. Thomas 1. parte vbi dixi statim, nimirum q. 1. a. 7.* Vbi vides, non solum ita loqui Capreolum, sed in eadem etiam sententiam referre S. Thomam. Sed & Durandum ipse etiam subiectum, de quo aliquid scitur vel creditur, quandoque obiectum vocat, vt initio huius dubij notauimus. Eodem modo loquitur Caietanus vna cum Durando citatus; item Ioannes de Bassolis q. 3. prol. a. 1.

Eodem modo Gregorius de Valentia hic q. 1. p. 3. §. 5. *soler, inquit, subiectum scientiæ vocari etiam obiectum formale Quod.* Item Suarez Metaph. d. 1. sect. 1. vbi de subiecto agit, constanter obiecti voce vtitur. Hosigitur nos etiam sequuti, promiscuè in præsentis subiecti & obiecti voce vtetur; cum præsertim ipsa etiam ratio huic loquendi modo faueat. Verè enim res illa intellectui obijcitur, quæ cognoscitur, quæque adeo cognitionem terminat, seu de qua est cognitio; nec in ea loquendi maior, quam in opposita (vbi subiectum quandoque nescias, prædicationis ne inhærentis dixeris) sed potius minor est æquiuocationis & ambiguitatis occasio. Quod si necesse fuerit, ad æquiuocationem tollendam, addeamus voculam Complexum, vel incomplexum, aut simile quippiam.

Notandum secundò, Obiectum Quod incomplexum scientiæ seu habitus cognoscitiui, rursus multiplex esse. Primò enim aliud est materiale, duntaxat; aliud formale Quod. Materiale est res ipsa, quæ à scientia consideratur, absolutè & in se spectata. Formale Quod, includit simul rationè formalem Quæ; adeoque est res eadem sub certa quadam formalitate; quæ est ratio, ob quam res illa in ea scientia consideratur; quæque adeo vel maximè ac per se in scientia attenditur, ac ex parte subiecti præsupponitur. Qua ratione Obiectum formale Quod Physiçæ dicitur esse corpus naturale, qua tale; quia ratio naturæ in illo maximè attenditur. Ita etiam Metaphysiçæ obiectum formale Quod est Ens vt Ens; quia communissima ratio Entis, eiusq; passiões & prædicata vt sic, per se in Metaphysica spectantur. Et hoc ipsum obiectum in scientijs naturalibus etiam simul solet esse fons & subiectum passionū, quæ in ijs demonstrantur. Id verò obiectum nò solū assignari potest respectu totalis scientiæ; sed etià respectu partialis; vt v.g. in Physiçæ respectu diuersorum partium corpus naturale simplex, aut mixtum, aut animatum, quæ tale, &c.

Vnde rursus vtrumque tam materiale, quam formale obiectum Quod, aliud est totale & adæquatum scientiæ; aliud partiale & inadæquatum. Illud rotius scientiæ seu habitus; hoc par-

tialis tantum alicuius notitiæ obiectum est.

Tertio obiectum Quod aliud est attributionis, aliud communitatis, ut vocant. Hoc in recto de omnibus quæ in scientia tractantur prædicari necesse est; etsi fortassis non in omnibus scientiis necessario sit assignandum, ut rectè Vasquez hic disp. 9. cap. 3. & disp. 10. num. 14. illud non item; sed satis est, ut omnia, quæ in scientia tractantur, ad illud cognoscendum aliquo modo referantur; siue ut principia, siue ut passiones, & accidentia, aut alio quouis modo cum eo affinitatem quandam & coniunctionem habentia.

His positis, in proposito non est quæstio de obiecto Theologiæ complexo; id enim constat esse omnes illas veritates, quibus per Theologiæ habitum assentimur; siue sint de Deo, siue creaturis, eorumque affectionibus, &c. Nec est quæstio de incomplexo eius obiecto materiali; id enim generatim constat esse omnia & singula, de quibus elicitur assensus Theologicus; seu quod idem est, omnia & singula subiecta noticiarum siue conclusionum Theologicarum.

Nec est magna admodum difficultas de Theologiæ subiecto, siue obiecto, uti vocat, communitatis. Hoc enim non potest esse aliud, quam Ens in latissima significatione, prout ad Deum aliquam habet attributionem siue habitudinem. Cum n. Theologia, uti & fides, sit de omni genere Entis, etiã latissime accepti, prout videlicet comprehendit non solum Deum & creaturas, sed etiam negationes & priuationes, quales cernuntur in peccatis, poenis, aliisque malis etiam naturalibus, idcirco fieri non potest, ut aliqua contrarior ratio Entis pro obiecto communitatis assignetur.

Nec in re dissentiant illi, qui pro subiecto communitatis totius Theologiæ assignant, *Ens diuinum*. Quo modo loquitur Capreolus q. 4. prologi a. 1. & sequuntur nonnulli recentiores; & significat etiam ipsemet S. Thomas in 1. sent. prolog. q. vn. art. 4. ubi ait, *Subiectum Theologiæ esse Ens diuinum, cognoscibile per inspirationem*. Tametsi ut verum fatear ipse hic modus loquendi mihi non proberetur. Horret enim animus dicere, peccata, quæ vel maximè etiam in Theologia considerantur, esse Entia diuina; quod perinde est, ac si quis diceret, morbos, quos medicina curat, & considerat, esse sanos; eo quod Medicina consideret omnia in ordine ad sanitatem, ut ibidem etiam docet S. Thomas. Non ergo equidem peccatum Ens diuinum; sed potius, quamuis inuita Grammatica, indiuinum, & à Deo vel maximè alienum dixerò. Sed ubi de re constat, de verbis non magnopere contendendum est.

Quæstio igitur & dubitatio solummodo in præsentem est, de totius Theologiæ obiecto formali Quod, siue attributionis: de qua re variæ referuntur Doctorum præcipuè antiquiorum sententiæ; quas etiam nos breuiter recensebimus. Prima igitur sententia est Magistri sententiarum lib. 1. initio dist. 1. qui docet, Theologiæ subiectum esse res & signa: cuius tamen procul dubio mens non fuit, obiectum formale Quod Theologiæ assignare; sed materiale tantum; idque non tam attributionis, quam com-

munitatis, ut dictum, iuxta S. Augustinum, quem ibidem citauit lib. 1. de doctr. Christiana cap. 2.

Secunda sententia est Hugonis Victorini, in prologo summæ cap. 2. ubi docet, Theologiæ obiectum esse opera reparationis humanæ, siue mysterium Redemptionis nostræ; quam sententiam refert etiam tacito authoris nomine S. Thomas hic q. 1. art. 7.

Tertia est Linconiensis, & Cassiodori apud Scotum q. 3. prol. assentientium, subiectum huius sacre doctrine esse totum corpus Christi mysticum vna cum suo capite; hoc est, Christum & Ecclesiam: quam ibidem refert S. Thomas loc. cit.

Quarta est Alensis 1. q. 1. memb. 3. qui docet, materiã sacre scripturæ (quo nomine etiã Theologiam intelligit) assignari posse vel secundum essentiam; & hanc esse Deum: vel secundum operationem; & hanc esse opus restaurationis: vel secundum virtutem; & hanc esse Christum. Unde infert, totam materiã Theologiæ esse substantiam diuinã, cognoscendam per Christum in opere reparationis.

Quinta est Durandi q. 2. prologi num. 9. 13. & 2. 1. ubi cum triplicem distinxisset Theologiam, ut dictum supra quæst. 2. dub. 2. subiectum eius primo & tertio modo acceptæ, videlicet pro habitu fidei, & conclusionum ex ea deducarum, dicit esse actum meritorium; secundo verò modo acceptæ, pro habitu explicante & defendente mysteria fidei, esse Deum sub ratione Saluatoris.

Sexta est distinguendum triplex obiectum, siue subiectum Theologiæ; videlicet radicale, seu perfectione primum; integrale siue continentia; denique vniuersale seu commune: è quibus primū dicunt esse Deum; secundum, Christum secundum utramque naturam, imò cum omnibus membris mysticis; tertium res & signa. Ita Bonauentura q. 1. prolog. Ockam q. 3. Gabriel q. 1. a. 2. & fauet Albertus 1. part. sum. tract. 1. q. 3. memb. 1. & in 1. d. 1. a. 2.

Septima sententia docet, primum subiectum Theologiæ esse Deum, sub ratione glorificatoris. Ita Ariminenis q. 4. prolog. art. 2. & Marsil. q. 2. a. 5. quibus consentit Albertus in 1. d. 1. a. 2. quatenus asserit, obiectum speciale esse Deum, ut est Alpha & Omega, principium & finis: quod etiam ferè docet Ægidius 1. part. prol. q. 3.

Octaua sententia est Ioannis de Bassolis, in prol. q. 3. art. 2. Deum sub ratione *Deitatis* esse quidem subiectum Theologiæ, versantis circa veritates absolute necessarias; sed non etiam eius, quæ est de contingentibus, puta Iustificatione, Incarnatione &c. sed sub aliã quadã ratione, nimirum *volentis*.

Assertio I. Obiectum siue subiectum attributionis, & adæquatum totius Theologiæ est Deus. Ita S. Thomas hic q. 1. a. 7. & communis Doctorum, quos pro asser. seq. citabimus. Probatur his rationibus. Prima. Quia illud est subiectum attributionis, & adæquatū totius scientiæ, ad quod cætera omnia, quæ in eadem scientia cognoscuntur referuntur, vel ut partes subiecti, aut constituentes, adeoq; ut principia; vel ut proprietates; vel ut effectus, seu operationes; aut simili quadam habitudine:

sed omnia

sed omnia quæ cognoscuntur in Theologia habet se ad Deum, vel instar partium quasi subiectiuarum; vt sunt tres personæ diuinæ; quæ etsi propriè utiq; non sint partes subiectiuæ, tamen instar earum quodammodo se habent: vel instar proprietatum, vt sunt attributa Dei; vel tanquam effectus & operationes, vt sunt opera tam naturæ, quam gratiæ; adeoq; etiã ipsa opera Redëptionis & glorificationis; vel vt media, seu his opposita; vt sunt operationes humanæ, virtutes & vitia, leges, &c.

Atque hæc etiã est ratio S. Thomæ hic cum ait: *scienim se habet subiectum ad scientiam; sicut obiectum ad potentiam vel habitum. Propriè autem illud assignatur obiectum alicuius potentia vel habitus, sub cuius ratione omnia referuntur ad visum, in quantum sunt colorata; unde coloratum est proprium obiectum visus: Omnia autem pertrahuntur in sacra doctrina sub ratione DEI, vel quia sum ipse DEVS, vel quia habent ordinem ad Deum, vt ad principium & finem: Unde sequitur quod Deus verè sit subiectum huius scientiæ* Ita S. Thomas.

Atque sic suo quodam modo verificatur etiã illa conditio ad subiectum adæquatam requisita à Scoto q. 3. prol. vt nimirum virtute contineat omnes veritates scientiæ, vt rectè declarant Gregorius de Valentia, & Vasquez infra. Quanquam hæc conditio propriè tantum locum habet in scientijs naturalibus, quarum principia petuntur ex natura subiecti; nec eo sensu adeo rigido necessaria est, quem Scotus intendit, vt pluribus Caietanus hic q. 1. art. 7.

Secunda & similis ratio est ista. Subiectum attributionis cuiusque scientiæ est illud, quod cum sit quiddam incomplexum, præcipuè ac propter se, & ppter quod cætera omnia in eadè scientia tractantur: sed hoc respectu Theologiæ est Deus: Ergo &c. Maior patet ex dictis, & traditur ex comuni apud Durandū q. 5. prologi, Capreolum q. 4. Vasquez hic disp. 10. n. 2. nisi quod hi ptereare grunt, vt de subiecto aliquid denominatiuè prædicetur. Sed quæ conditio nõ tã videtur præquisita ad subiectum scientiæ, quã consequens. Deinde nõ est communis scientiæ generatim accepte, sed eius tantum, quæ ex natura subiecti demonstrat passiones, vel e contra; quod nõ fit in Theologia, in qua etiã de Deo nihil denominatiuè prædicari posset, adhuc tamè Deus esset subiectum Theologiæ: quanquã etiã hic utiq; nõ deficit hæc conditio; cū etiã de Deo multa denominatiuè, aut quasi denominatiuè prædicentur, vt esse creatorè, Redëptorè, &c. Minor propositio pbatur, tū ex ipso nomine Theologiæ, significatè sermonè aut rationè de Deo; tū quia per se notū videtur, rerū creatarū cognitionem in Theologia esse propter cognitionè Dei, veluti præfatiore, & nõ hæc ppter illã: tametsi vtraq; ex parte cognoscētis referatur ad aliquod opus, puta charitatem Dei; quæ est finis Cuius totius cognitionis huius vitæ.

Tertiò. Idè est subiectum totale attributionis scientiæ alicuius, quod est subiectum totale habitus principiorū eiusdè: cū subiectum cõclusionis idè sit cū subiecto præmissæ siue principij; salte in syllogismo perfectio: atqui subiectum fidei, qui est habitus principiorū Theologiæ, est Deus: Ergo: &c. Eandè

rationem habet etiã S. Thomas hic cit. q. 3. a. 7.

Quartò. Fides, & Theologia, eiusdè subiecti cõtinèt cognitionè obscurã, cuius in cœlis habebim⁹ clarã & euidentè cognitionè p visionè beatificã: Idè n. nunc videmus per speculū in enigmate, quod tunc facie ad facie, iuxta Apostolū 1. Cor. 13. v. 12. sed beatificæ visionis totale & adæquatū obiectum saltem attributionis est Deus, vt patet: Ergo.

Obijcitur primò. Cognitio illa est principalior & magis intenta, quã immediatius attingitur finis Cuius nostræ cognitionis in hac vita: sed finis Cuius totius cognitionis nostræ in hac vita est Charitas, vt dictum in secunda ratione: Ergo cognitio charitatis est principalior & magis intenta.

Respondetur, negando primã propositionem. Ea enim cognitio potior est, & principalior, quæ & obiecti præfatiore est, & altiori modo conducit ad eū finem Cuius; quæq; adeo est cognitio ipsius vltimi finis Cui; qualis est cognitio ipsius Dei; quæ velut vniuersalis quædã & transcendens causa dirigit nos ad Deū amandū; ac bene ppter ipsū operadū.

Obijcitur secūdò. Quicquid referatur ad subiectum cognitionis, id referatur ad ipsã subiecti cognitionem: sed cognitio Dei in hac vita referatur ad charitatem; vt dictum: Ergo etiã ad ipsam charitatis cognitionem.

Respondetur rursus negando maiorè. Quia potest quidè cognitio obiecti præfatiore esse min⁹ præfatis, quã sit obiectum aliquid inferi⁹ alia cognitione cognitū; sed nõ tamè quã ipsa cognitio, quæ hoc obiectum, vt pote inferius, cognoscitur: sequitur enim præstantia cognitionis, in eodè genere, & cæteris paribus, præstantiã obiecti siue subiecti. Ita verò se res habet in proposito. Cognitio Dei in hac vita est quidè dignitate inferior ac min⁹ præstantans, quã charitas siue dilectio Dei; iuxta Apostolū 1. Cor. v. 13. *Maior autè horum est charitas*: quæ de causa rectè etiã ad charitatè veluti finem cuius in hac vita ab hominè consequendū ordinatur: at non tamen dignitate inferior est ipsa cognitione charitatis, sed multo excellentior & perfectior etiã in hac vita. Quo fit, vt cognitio Dei nõ ordinetur tanquã mediū ad cognitionè charitatis, sed è cõtrario cognitio charitatis ad cognitionem Dei, quantumuis hæc ipsa in hac vita ad charitatem, veluti finem referatur.

Assertio II. Obiectum adæquatam & formale Quod totius Theologiæ est Deus, vt Deus; siue sub ratione Deitatis, & non sub aliqua ratione contradiore. Ita S. Thomas hic q. 1. a. 7. Henricus in summa art. 19. q. 1. Richardus q. 6. prolog. Scotus q. 3. Aureolus q. de subiecto art. 4. Capreolus q. 4. a. 1. Maior quæst. 7. & communiter recentiores, Caietanus, Bannes, Zumel hic quæst. 1. art. 7. Canus lib. 12. loc. cap. 2. Molina cit. a. 7. Gregori⁹ de Valentia q. 1. p. 3. Vasquez hic disp. 10. cap. 5. Probaturs iisdè rationib⁹, quibus priorè assertionè probauimus; præsertim prima & secunda. Nã Deus vt De⁹, est què propter se, & propter quem cætera Theologia considerat. Non enim consideramus Deū secundū se, propter eundè, vt habet respectū aliquem ad creaturas; sed hæc potius cognitio referatur ad illam; tum quia magis concreta, adeoq; posterior, tum quia etiã

aliquo modo inferior est illa, ut in simili etiam de fide docetur.

Accedit, quod obiectum formale Quod scientiæ, debet esse ita simplex & incomplexum, ut non includat vllum prædicatum ipsius scientiæ; seu quod in scientia de subiecto probatur: quandoquidem obiectum illud, ut sic, debet esse subiectum prædicationis artificialis cuiuslibet in eadē scientia; quod proinde supponere debent prædicata, quæ in eadem scientia de eo colliguntur: Ergo Deus nec sub ratione glorificatoris, nec sub ratione Redemptoris, aut aliqua alia respiciēte creaturas, est subiectum Theologiæ: cum omnes illæ rationes prædicati locum habeant in Theologia. Quam rationem ex Ockamo & Gabriele rectè etiā prosequitur Vasquez loc. cit. num. 16. & 17.

Obicitur, ex dictis consequens esse, in Theologia tractanda fore infinita; cum de Deo, ut Deus est, infinita cognosci possint. Respondetur negando sequelam: quia ratio formalis obiecti Quæ, nempe Deitas, ut est scibilis per Theologiam, cōtrahitur per rationem formalem sub Qua, quæ est reuelatio fidei, seu fides ipsa, ut dicemus. dub. seq. per quam non omnia, quæ de Deo absolute cognosci possunt, panduntur, ut patet. Alias quantum est per habitum Theologiæ secundum se, & suam essentiam spectatum, nil obstat, quo minus eo cognoscantur omnia, quæcunque de Deo sciri absolute à creatura possunt. Atque vtrumque horum optimè etiam notauit Scotus q. 3. & Capreolus q. 4. prolog. art. 2. & ante vtrumque S. Thomas q. 14. de verit. art. 8. ad 16.

Atq; ex his colligitur, quid de sententijs superi⁹ cōmemoratis sentiendum sit. Prima enim assignauit quidè vtrumq; adæquatū obiectū Theologiæ; quia oña quæ in Theologia tractantur, vel sunt res, vel signa, rei sacræ nimirū, siue sacramenta; aut certè habent ordinè quendā ad ista; at verò obiectū formale Quod adæquatū non assignauit, ut bene notauit etiam S. Thomas hic q. 1. a. 7.

Secunda nec materiale quidè obiectū adæquatū bene assignauit; quia SS. Trinitatis mysterium nō minus per se & principaliter, quam opus humanæ Reparationis, imò etiam magis principaliter, adeoque independentè plane à Redemptione humani generis, in Theologia tractatur, ut rectè etiam notauit Scotus cit. q. 3.

Tertia itidem non assignauit obiectum adæquatū, ob eandē causam, ut plurib⁹ Scotus loc. cit.

Quarta sine causa multiplicauit obiectū attributionis in Theologia. Nec omnino expressit rationè formale Quæ, secundū quā oña cōsiderantur in Theologia, ut in simili dixit S. Thomas hic cit. a. 7. præsertim quādo posteriora duo nec obiecta quidem sunt adæquata Theologiæ, ut antea dictum.

Quinta malè distinguit vniuersim habitum Theologiæ explicantem & defendentem mysteria fidei, ab habitu conclusionum Theologiæ, ut dicitur quæst. 4. quando de vnitæte Theologiæ agem⁹; proinde malè etiam diuersum vtriusque subiectū adæquatū assignat: denique non rectè etiam fidei, & habitus conclusionum Theologicarū subiectum adæquatū constituit actum meritorium:

quia Deitas ipsa, in se, & ipsa Sanctissima Trinitas nō respiciuntur a fide, siue habitu illo Theologico propter actum meritorium; sed hic potius propter Deum, vel uti finem, ad quem consequendum act⁹ meritorium refertur, ut superius dictum.

Sexta frustra etiam multiplicat triplex obiectum adæquatū, siue attributionis, ommissa ratione formali Quæ; ob quam, & in ordine ad quam, omnia tractantur. Deinde non rectè Christum vnā cum Ecclesia assignat pro obiecto adæquato Theologiæ, ut circa secundam opinionem dictum.

Septima malè rationem Glorificatoris assignat pro ratione formali Quæ subiecti Theologiæ, ut in secunda assertione dictum.

Octaua sine fundamento diuersam rationem, formalem Quæ assignat, respectu veritatum necessariorum, & contingentium; quando etiam hæc, licet quoad sui existentiam & productionem, supponant liberam actionem Dei: tamè ex parte cognitionis quæ omnia faciunt & referuntur ad cognitionem ipsius Dei; tanquam effectus seu operationes liberæ eiusdem; ut quòd Deus creauit cælum & terram; ex his enim ipsis etiam inuisibilia Dei cognoscuntur, iuxta Apostolom Rom. 1. v. 19.

DVBIVM II.

Quodnam sit Theologia obiectum formale Quo; seu ratio formalis obiectiua Quæ, siue propter quam.

S. Thom. 1. p. q. 1. a. 3. & 8.

Non proposuit quidem S. Thomas ex instituto hanc quæstionem; sed suam tamen de eam mentem ac sententiam satis exposuit hic q. 1. a. 3. vbi de vnitæte, Theologiæ agit, partim etiam art. 8. vbi agit de ipsius modo argumentandi.

Pro resolutione autem huius dubitationis, Notandum ex Capreolo q. 4. prologi art. 1. & Caietano hic q. 1. art. 3. & Cano lib. 12. loc. Theolog. cap. 3. ac recepta Philosophorum ac Theologorum doctrina, præter obiectum incomplexū materiale cuiuscunque potentia, seu habitus cognoscitiui, & rationem formalem Quæ, ipsumq; adeo obiectum formale Quod, ex materiali illo ac formali ratione Quæ constitutum; quod etiam vniuersim à Caietano, & quibusdam alijs, vocatur obiectum ut res; assignandam etiam esse certam quandam rationem formalem ex parte obiecti, per quam, seu propter quam obiectum ut res moueat potentiam seu habitum cognoscitiuum; seu quæ sit ratio quædā nō effectiue ut sic, sed obiectiue mouens potentiam seu habitum ad cognitionem materialis obiecti: quæ etiam propterea dici solet ratio formalis obiectiua, vel absolute, vel cum addito, Quæ, seu propter quam, vel per quam; item obiectum quo, seu obiectum ut obiectum. Quale v. g. respectu visus est lumen, per quod color videtur; respectu scientiæ, aut cuius-